

Малашенко Юлія Анатоліївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри управління та адміністрування

Придніпровського інституту вищого навчального закладу

«Міжрегіональна академія управління персоналом»

Єфременко Аліна Григорівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри управління та адміністрування

Придніпровського інституту вищого навчального закладу

«Міжрегіональна академія управління персоналом»

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-324-1-20>

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Питання фінансового моніторингу в нашій державі є невід'ємною частиною діяльності кредитних організацій. Враховуючи наслідки фінансової кризи, особлива увага приділяється моніторингу фінансової стабільності банківського сектора, оскільки саме система фінансового моніторингу дозволяє передбачити виникнення факторів, що негативно впливають на стійкість кредитних організацій.

Фінансовий моніторинг визначається як сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу [1, с. 93].

Чумакова І. та Кравченко Ю. [2] зробили спробу описати національну систему протидії відмиванню грошей в Україні. Її головними дійовими особами є основні суб'єкти фінансового моніторингу, які безпосередньо не пов'язані з фінансовими

операціями своїх клієнтів, але вони можуть бути залучені, щоб забезпечити видимість законності відмивання «брудних» коштів. На основі комплексного аналізу ступеня країни відповідно до рекомендацій ФАТФ, в статті виявлено причинно-наслідковий зв'язок між національною оцінкою ризиків легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму, та оцінкою ризиків на рівні окремих його компонентів – первинних суб'єктів фінансового моніторингу.

Фінансовий моніторинг у кредитних організаціях здійснюється як із метою пошуку «хороших» клієнтів та недопущення значних фінансових проблем у діяльності кредитних організацій, так і для виявлення операцій, пов'язаних з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та фінансуванням поширення зброї масового знищення.

В сучасних умовах невеликим кредитним організаціям стає важче підтримувати необхідний рівень фінансових показників, оскільки можливості нарощування клієнтської бази обмежені, що призводить до виходу цих банків з ринку. Крім того, проведення фінансового моніторингу є значним елементом боротьби з легалізацією незаконних доходів, оскільки саме кредитні організації виступають як основне джерело інформації про здійснення різноманітних фінансових операцій.

Дослідивши специфіку здійснення фінансового моніторингу в кредитних організаціях, слід зазначити, що механізм здійснення фінансового моніторингу вимагає радикального перегляду підходу до організації свого інформаційного забезпечення та розроблення єдиного концептуального проекту організації інформаційної інфраструктури кредитних організацій з урахуванням технологічних, нормативних, функціональних та організаційних особливостей роботи кредитних організацій та їх підрозділів.

Враховуючи об'єктивні можливості та підпорядкованість філій, потрібне проведення чіткого розмежування між обсягом повноважень та функцій відповідального працівника кредитної організації та відповідального працівника філії банку.

Відсутність налагодженого механізму надання повідомлень та недостатня підготовка спеціалістів щодо проведення моніторингу клієнтів кредитної організації загрожують ефективності функціонування кредитної організації. Існує необхідність удосконалення організації системи фінансового моніторингу, підвищення її ефективності, а також подальше впровадження в

Ефективність фінансового моніторингу забезпечується організацією діяльності різних рівнях. Найважливішу роль у здійсненні фінансового моніторингу відіграють саме кредитні організації, оскільки на них покладено обов'язок виявлення фінансових махінацій. Від якості виконання цього обов'язку багато в чому залежить результативність державного фінансового контролю.

Сутність етапів процесу фінансового моніторингу, зміст їх процедур полягає в тому, що кредитна організація на початковому етапі вивчає операцію клієнта та за наявності певних сумнівів у її законності, економічності доцільності додатково вимагає від клієнта пояснень та підтверджуючих документів.

Внутрішньому фінансовому моніторингу в кредитній організації обов'язково підлягають операції клієнтів кредитної організації з наступними ознаками:

1. Відсутність економічної доцільності;
2. Невідповідність основної діяльності;
3. Регулярність протиправних операцій;
4. Стандартні порушення.

Заходи, створені задля недопущення скоєння економічних злочинів, який завжди дають необхідний результат – виключення злочинів такого характеру. Тому потрібна робота щодо вдосконалення заходів фінансового моніторингу на всіх рівнях.

Враховуючи, що фінансовий моніторинг покликаний захищати легальність проведення фінансових операцій, що здійснюються в банківському секторі, очевидно є необхідність розгляду механізму державного фінансового моніторингу в системі банківського контролю. Узагальнення досвіду реалізації банківських операцій

дозволяє систематизувати послідовність дій, якими здійснюється фінансовий моніторинг у кредитних організаціях.

Що стосується вдосконалення вітчизняної систем з метою детінізації кредитних організацій доцільно:

- підвищувати рівень обізнаності працівників кредитних організацій у галузі фінансового моніторингу шляхом проведення лекцій, навчальних тренінгів та спеціальних тестувань;

- забезпечити підготовку висококваліфікованих працівників у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення шляхом створення вузькоспеціалізованого державного навчального закладу;

- посилити контроль за діяльністю у сфері фінансового моніторингу шляхом більш частого проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту без попередження та збільшення штрафів за порушення законодавства у сфері фінансового моніторингу;

- виправити основні недоліки законодавства у сфері фінансового моніторингу;

- підвищити обізнаність населення шляхом доступності інформації та забезпечення її прозорості у сфері фінансового моніторингу;

- з метою боротьби з «грошовими мулами» впроваджувати сучасні технології відстеження та виявлення взаємопов'язаних банківських рахунків осіб, навіть якщо перекази здійснюються на користь великої кількості рахунків.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної фінансової системи спостерігається недостатність дієвих механізмів, спрямованих на забезпечення підвищення рівня ефективності контролю за фінансовими операціями, які підпадають під дію як обов'язкового, так і внутрішнього фінансового моніторингу. Існує необхідність удосконалення організації системи фінансового моніторингу, підвищення її ефективності, а також подальше впровадження в національне законодавство міжнародних стандартів. Введення заходів щодо створення передумов появи певних механізмів чи бар'єрів має

розглядатися як невід’ємна частина глобальної політики боротьби зі злочинністю, яка руйнує економіку та суспільство загалом.

Література:

1. Єгоричева С.Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 292 с.

2. Чумакова І, Кравченко Ю. Проблеми формування системи внутрішнього фінансового моніторингу в контексті запобігання ризикам відмивання коштів. *Фінанси України*. 2014. № 2. С. 54–69. URL: https://finukr.org.ua/?page_id=723&aid=690 (дата звернення: 07.10.2023).

3. Акімова О.В. Проблеми формування системи фінансового моніторингу в Україні. *Ефективна економіка*. 2015. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5562> (дата звернення: 07.10.2023).